DM MAGAZIN

Magyar szoba

Vasárnap már kora reggel elmentem a szállodából, hogy meglátogassam egy ismerősömet, aki a közelben nyaralt. Óvatosságból elkészítettem a számlámat, mindent kifizettem, hogy ha esetleg későn érnék vissza, ne kelljen ezzel vacakolnom. Tizenegy tájban érkeztem meg, porosan, átizzadva és kábultan a nagy melegtől. Az étteremben gyorsan lehajtottam egy üveg sört, s az elegáns kókusz-szőnyeges folyosón átmentem a szálloda halljába. Alig vártam, hogy a zuhany alá álljak, és az elkövetkező hosszú utazás előtt pihenjek még valamit. A délutáni portást találtam a pult mögött, akit mindenki kedvelt, mert rendíthetetlenül udvarias és szolgálatkész volt. Amikor odaértem, éppen telefonált; franciául beszélt valakivel, intett, hogy kis türelmet kér. Rákönyököltem a pultra, az utazási iroda színes reklámplakátjait nézegettem, amelyek különlegesen előnyös, olcsó lehetőségeket kínáltak. Amikor a portás letette a kagylót, kötelességemnek éreztem, hogy elismerő megjegyzést tegyek. Négy napja laktam a szállodában, s ahányszor csak találkoztunk, megszégyenítő módon előzékeny volt velem.

— Igen kitűnően beszél franciául — mondtam.

— Közel sem olyan jól uram, mint kellene — felelte szerényen. — Ön túl elnéző az én francia tudásommal.

— Lebecsüli a képességeit.

— Egy portás vagyok a sok száz közül, uram. — Szerény képpel nézett rám. — Tehetek egy megjegyzést, uram? Szeretném figyelmeztetni, hogy egy gomb hiányzik az ingéről. Óhajtja, hogy szóljak a szobaasszonynak?

— Köszönöm, nem — mondtam.

— Mit parancsol, uram?

— A négyszáztizenhetes kulcsát kérem.

A portás a kulcstartóra pillantott, követtem a tekintetét. A kulcsom nem volt a helyén.

— Azt hiszem, egy kis baj van uram. — Fellapozta a nyilvántartó könyvet és bólintott. — Igen, uram, jól emlékeztem. Nagyon sajnálom, de a négyszáztizenhetesben amerikai urak vannak. Két amerikai turista.

— Ne tréfáljon.

— Nem uram. Valóban két amerikai lakik a négyszáztizenhetesben.

— Nem valószínű — feleltem naivan. — A négyszáztizenhetes az én szobám, negyedik napja lakom benne, mégpedig napi háromszáz forintért.

A portás kicsit meghajtotta magát, mint aki boztosít arról, hogy türelemmel végighallgat, holott tudja, hogy abszolút feleslegesen beszélek.

— Úgy van, uram — jegyezte meg. — Pontosan ennyibe kerül az a szoba.

— És abban a szobában én lakom.

— Igen, uram — mondta a portás. — Valóban ön lakott a négyszáztizenhetesben és már rendezte is a számlát.

— Hogyhogy lak-tam?

— Az a helyzet, uram, hogy amerikai turisták érkeztek és a felszabaduló szobákat a rendelkezésükre kellett bocsátanunk.

— Az én szobám csak kettőre szabadul fel — mondtam most már ingerülten.

A portás széttárja a karját.

— Igazán sajnálom, uram, de nem tehettünk mást.

— Nem értem.

— A valuta, az valuta, uram.

— Bocsásson meg, uram — fordult felém a portás és felvette a kagylót. Néhány felvilágosítást adott olaszul, aztán ismét ott állt türelmesen és előzékeny mosolylyal.

— Én kifizettem a szobámat — ismételtem makacsul. — És rajtam kívül álló igazán objektív okok miatt nem rendelkeztem valutával.

— Megértem az indulatát, uram — felelte a portás.

— Nem tűröm, hogy csak úgy kitegyenek — mondtam.

A portás szomorúan nézett rám.

— Kényszerhelyzet, uram.

— Akkor sem.

— Biztosíthatom, hogy együttérzek önnel, uram.

— Az nekem édeskevés. Mással talán meg lehet tenni az ilyesmit, de velem nem.

— Senki nem örül az ilyesminek, uram.

— Még szép.

Egy rettenetes lila ruhába öltözött hölgy lépett a pulthoz. A portás elnézést kért tőlem, majd németül üdvözölte a lila dámát, és udvarias megjegyzések kíséretében átadta neki a kulcsát. A lilaság elment.

— A szovjet ifjúsági csoportot is ki kellett tennünk, uram — folytatta a portás.

— Ez engem egy cseppet sem érdekel — jelentettem ki.

— Csak közöltem, hogy nem ön az egyedüli. Meg kell mondanom, az elvtársak sem örültek, de végül is megértették a dolgot, uram.

— Én nem értem meg.

— Meg kell értenie, uram.

— Kell?

— Nem a leghelyesebb eljárás, elismerem, de hát végeredményben [illegible]gazdasági érdek. A propaga[illegible]a-szempontokat nem is említve. És egészen biztos vagyok afelől, hogy ez önnek sem mellékes.

— Maga hülyének néz engem?

— Távol álljon tőlem, uram.

— A szovjet csoportot is ezzel a szöveggel győzték meg?

— Természetesen.

— Nagyon kíváncsi lennék, miket mondtak.

— Azt nem tudom, uram. Oroszul egészen véletlenül nem értek. Velük az igazgató elvtárs beszélt.

— Helyes. Én is akarok vele beszélni.

— Sajnálom, de ezt a kívánságát nem teljesíthetem. Az igázgató elvtárs ugyanis nem tartózkodik már a szállodában.

— Mi van a holmimmal? — kérdeztem lemondóan.

— Természetesen rendelkezésére áll, uram.

— Mindenem szét volt dobálva — jegyeztem meg.

— Teljes mértékben bízhat a takarító személyzetben, uram — mondta a portás. — Kezeskedhetem érte, hogy mindent hiánytalanul összeszedtek. Poggyásza a megőrzőben van, azonnal intézkedem, hogy idehozzák.

Telefonon utasította az egyik londínert, hogy a bőröndömet és a ballonkabátomat sürgősen szállítsák a hallba.

Hát, nem, gondoltam. Én kifizettem a szobát, az atyaúristen sem fog megakadályozni abban, hogy elutazásom előtt le ne mosakodjam, és ki ne pihenjem magam. Ezt közöltem a portással is, aki higgadtan végighallgatott.

— Ennek semmi akadálya, uram. Egy szobát mindig fenntartunk ilyen célokra — mondta készségesen. Majd leemelt egy kulcsot, és a kezembe adta. — Parancsoljon. A tizenötös szobát a földszinten, jobbra találja meg. A poggyászát természetesen oda fogom vitetni.

— Miért nem ide tették be az amerikaiakat? — kérdeztem dühösen. — Két óráig nyilván ez is megfelelt volna nekik.

— Hova gondol, uram? — méltatlankodott a portás. — Ez, hogy úgy mondjam, a szálloda legkevésbé megfelelő szobája. Kissé levegőtlen, meg sötét is, mert történetesen a lichthofra néz. Szerencsétlen megoldás lett volna az amerikaiaknak adnunk, még ha csak átmenetileg is. Nem gondolja, uram? A szálloda jóhírére is adnunk kell. Igazam van?

— Tökéletesen — mondtam.

— Szóval, nem óhajtja felvarratni a gombot, uram?

— Nem.

— Kérem, uram, ahogy parancsolja.

PINTÉR TAMÁS

Mennyi mindenféle az ember

Két hír egymáshoz időben közel: kitüntettek valakit, mert önfeláldozó hősiességgel, élete kockáztatásával megmentett egy kisfiút... — s halott csecsemőt találtak a városi szeméttelepen...

Ember tette mind a kettőt, s ember-mivoltunk skáláján semmi nincs messzebb egymástól, mint ez a két cselekedet. Legszebb és legrútabb arcunk néz ránk a sorok mögül.

Mennyi mindenféle is az ember e két pólus között! Úgy el lehet benne gyönyörködni és úgy bele lehet keseredni.

Érhet bosszúság, rossz lehet a közérzeted, összeveszhetsz a feleségeddel — menj ki a Várkertbe, ülj le az óvodások bokra mellett, nézd őket egy fél óráig! A gyöngyszemeket, a durcás kezeket, a csikorgató erőpróbákat, a világra csudálkozó tekinteteket, a megoldott masnikat. Hallgasd kicsit a nyelvük zenéjét! Nincs szomorúság, ami nem enyhülne, nincs harag, amely ne csöndesedne ettől. A nagy görög mondta: „Sok minden van, mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb". Gyerekek a kocsiban vagy a karban, napozó öregek a kerti padokon, ráncos homlok az esztergagép fölött, műtők fehér csöndje, piacok kavargása, ölelkező fiatalok a félig kész rakpart lépcsőin, gyümölcsfát szemző görcsös újjak... Tényleg nincs semmi csodálatosabb. Az ember virágot ültet, szobrot farag, bolygókhoz köti a szekerét...

De amott... távcsöves puskával keresi a tüntetés vezérének tarkóját. Most meg egy vagánykodó zsoldosvezér buta és sötét pofája mered rám a képernyőről. Cinikusuan és otrombán „vállalja a felelősséget" tucatnyi társának lemészárlásáért, békés és védtelen polgárok elleni merényletekért.

Valaki azt mondta: nincs állat, amely oly otrombán pusztítana saját fajtájában, mint az ember. Mert ez a legtermészetellenesebb cselekedet. Másként fordítva úgy is lehetne mondani: nincs saját fajtájával szemben becsületesebb ember, mint az állat. Játék a szavakkal. Lehet hegyezni ilyen frázisokat.

Az ember c s a k ember. Különös és sajátos biológiai jelenség ezen a planétán. Tud nevetni, előre gondolni, tervezni és szervezni. Nemcsak ösztönei vannak, hanem gondolatai is. Az állat ösztönlény — s talán ezért tisztességesek, és csalhatatlanok mindig az ösztönei. Hatalmas biológiai törvény, hogy a tudatosság és egyesegyedül a tudatosság szabályozhatja az ösztönt. A szeretkező ember elbújik — a szeretkező állat a leggyámoltalanabb. A heringeket ilyenkor söpri hálójába milliószám az ember, aki a fél világot be tudja csapni, ha meghajtja a vére.

Nekem beszélhet az orvos, — mert értelmes lény vagyok —, hogy a nikotin megvámolja az életemet vagy megöl, az állat saját tapasztalata szerint nem veszi fel a kutyatejet, pedig ostoba. Nekem mondhatja a bölcs: élj mérséklettel — az állat a legmérsékletesebb. Mindenen fognak a nagy és erős tapasztalások — csak az ember hiszi, hogy fölötte áll valamennyi természeti kényszerűségnek. És ezt sosem tudjuk megmagyarázni egymásnak.

Bolondságok, tudom én. Idealista prédikátumok. Mert az ember igazában nagyon szép, nagyon hatalmas, nagyon bölcs, mégha elkorcsosul is belőle egy-egy. Hanem a természetből sem tanult eleget. Életem egyik legszebb élménye marad, hogy amire mi egymást neveljük, tanítjuk generációk sorozatában, az milyen egyszerű a buta természetben. Elnéztem egy őzcsaládot a nyári erdőn. A suta két öklömnyi gidákat gardírozott a gazban, pöttyes szőrmókokat. S mikor meglátta a hatalmas ellenséget, az embert, ugrott, bukdácsolt, kellette, mutogatta magát, még a puska elé is odaállt volna — csak a kicsinyeiről elterelje a figyelmet, akiket gondosan lefektetett a sűrűben. Ő már nem annyira fontos, ő már akár be is végezheti. De ezt csinálja a fogoly is, ha rajtaüt az ember. A hím cserreg, énekel, magára csalja a figyelmet, csakhogy a gyönge szárnyú fiókák egérutat nyerhessenek. Az állatvilágban ez mindennapos, természetes, egyedül követhető magatartás. Az értelmes ember hányszor vét e nagy ösztön ellen! Elissza a gyerekei vacsoráját és cipőjét; kukába veti újszülött gyermekét; magára hagyja tehetetlen öregeit... Az ember ugyanis először mérlegel, azután következtet, s csak úgy cselekszik...

Igaz az emberről minden szépség és minden gyönyörűség — de van-e rútság, amit még el nem követett? Szimfóniákat ír, gyönyörű rendet fedez fel a természetben és alkot a környezetében — csak éppen követni nem tudja mindig szelleme szárnyalását. Túl okos? Túl elfogult? Vagy talán túlontúl belefeledkezett embermivoltába? Megint buta kérdések jönnek elő: lehet, hogy ugyanezért pusztultak ki hatalmas állatfajok? Lehet, hogy természeti ösztönök lebecsülése, feledése az egész?

Elképzelhető, hogy minden okosságunkhoz közelebb segítettek bennünket a természet buta állatai és növényei is. A kecske csak megette a kávécserjét és vidám lett, de ezzel fölfedezte nekünk a kávémagot.

Ennyi szamárságot összefecsegni is csak a „homo sapiens" tud. Az ember, aki fel tudja emelni nemzedékét — és meg tudja tizedelni; aki a sírból hoz vissza életet — és a szemétbe lök eleven magzatot. Mindenre van példa bőven a történelemben, de mindennapjainkban is. Nagyszerűségek és rettenetes dolgok. Amíg közöttük végigbukdácsol a gondolat, sokszor el kell pirulni. Hiszen nem nagyságára büszke mégsem az ember, hanem törpeségének fájdalmait tapogatja. S ha eddig csak általánosságban esett szó emberségünkről, hadd mondjam meg végre: látni azért a csúcsot. Látni az embert, aki tényleg a legcsodálatosabb. Látni az új társadalom keretében, amelynek nemcsak parancsolatai vannak, hanem garanciái is.

Sok mindenféle még az ember, de már mind jobban-szebben szól a költői jövendölés: „Én mondom, még nem nagy az ember, De képzeli, hát szertelen. Kísérje két szülője szemmel: a szellem és a szerelem".

SZ. SIMON ISTVÁN

Rudnai Gábor

Órák

Élet pokolgépei —
lüktetnek az órák.
Csak a robbanást veri
vissza a valóság.

Testünk zenélő doboz?
Szívünk is csak óra.
Milyen halált programoz
időzített sorsa?

Utazás

Oly néma lettél, mint a sín,
amelyre nem gördül vonat.
Az élet vakvágányain
egyhelyben állsz és távolodsz,
akár a fény, az állomás,
elfut, feltűnik, újra más
és mégis mindig ugyanaz.

Pákolitz István

Ritmusgyakorlat

Józsi bátyám fedezte föl
ezt a ritmikus-rímes cégtáblát:

Vá-mos Já-nos
bádo-gos
perme-tező készí-tő

A „készítő"-t persze két t-vel
óbégattuk.

Menetelni is lehetett rá, recitálva
a szöveget a bicegő mester ablaka alatt.

A bádogosműhely — szerencsénkre —
az udvar hátsó traktusában volt.

Iszlai Zoltán

Ha hiszem

Valami derengő kavics.
Rövidsugarú szemek.

Valami hamvas délután.
Jó felnőtt, jó gyerek.

Valami befőzött gyönyör,
cserépben, polcokon,
dió, birsalma, bádogíz,
csöndesszavú rokon —

valami fürdető világ:
levél-árny hűs vízen;

bőrszárnyú angyaliskola.
Megőriz, ha hiszem.

Lázár Tibor

Hajnal felé

Pulykatojás-éj, csillag pettyes,
ezüst-stégen horgászbot nélkül
a Hold nézi, amint a kedves
menyasszonya a Göncölre készül,
s a szerelmesek e járművével
a hajnal elé megy, amely végül
elhinti fényes tollait.

Katona Judit

Vénasszonyok nyara

A gyümölcsök húsa kiolvad.
Íz csurran s érett magvakból a napra
kristálysóit az őszi nap kicsapja.
Rétekről a fák messze bolyongnak.

Izgalom fut át a szárakon.
Nedvek tolongnak a sápadt levelekben.
Nesz bukdácsol. A zaj már tehetetlen,
hátára billent s fekszik az úton.

Mi mozdít meg mindent gyökérig?
Poros nagy útját a nyár izzadva futja,
fűtorkokból hang tör fel s magasodva
zeng a végső beteljesülésig.

Esőfürt leng. A búza csűrben áll már
fűre ejti súlyos fejét az illat
s mi megköszönni szorgos napjainkat
szótlan állunk a bőség asztalánál.